

Monitor 2024

Prenatale screening: de NIPT en structureel echoscopisch onderzoek

Inhoud

Conclusies	3
Prenatale screening: de NIPT en structureel echoscopisch onderzoek	4
Deelname counseling, NIPT, 13 en 20 wekenecho	5
Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd	6
Uitkomsten	10
Tijdstip counseling en screening	12
Over deze monitor	13

Conclusies

Cijfers

- In 94,9% van de 171.349 zwangerschappen is een counselings-gesprek geregistreerd in Peridos (93,6% in 2023).
- Deelname NIPT is 73,5% en verder toegenomen ten opzichte van de jaren ervoor (van 51,2% in 2020 naar 67,8% in 2023).
- Het percentage afwijkende NIPT is 0,5% en vergelijkbaar met voorgaande jaren.
- Deelname 13 wekenecho is verder toegenomen naar 79,8% (78,0% in 2023).
- Deelname 20 wekenecho is met 86,9% vergelijkbaar met voorgaande jaren (86,6% in 2023).
- Vermoeden afwijking 20 wekenecho is met 4,2% vergelijkbaar met voorgaande jaren (4,0% in 2023).

Aanbevelingen

- In de monitor worden twee verschillende noemers voor het aantal zwangerschappen gehanteerd. In een extra adviesvraag wordt momenteel onderzocht of dezelfde noemer voor alle indicatoren gebruikt kan worden en welke noemer het meest passend is. Dit advies kan in de volgende monitor worden doorgevoerd.
- In verdiepende analyses wordt momenteel uitgezocht hoeveel zwangerschappen niet in aanmerking komt voor een echo, maar wel voor een GUO type 1, vanwege een medische indicatie. Aan de hand hiervan wordt geadviseerd of deze zwangerschappen al dan niet uit de noemers bij deelname 13 wekenecho en 20 wekenecho gelaten moeten worden. Dit advies kan in de volgende monitor worden doorgevoerd.

- In de indicatoren incompleet onderzoek 13 wekenecho en 20 wekenecho zijn de regionale verschillen opvallend. Indien de 13 wekenecho onderdeel wordt van het reguliere screeningsaanbod, zal onderzocht moeten worden wat de oorzaken zijn van het hoge percentage incompleet onderzoek. Voor het 20 weken-echo is dat nu al een aandachtspunt en is het relevant om na te gaan of er een relatie is met BMI van de zwangere, en waar aangrijpingspunten voor verbetering liggen. Hierbij is het belangrijk met name aandacht te hebben voor de uitschieters.
- Data over vervolgonderzoek zijn momenteel niet beschikbaar. Het is van belang dat deze data weer beschikbaar komen, zodat indicatoren waarbij deze gegevens over invasieve diagnostiek en GUO type 2 nodig zijn (de testkarakteristieken), berekend kunnen worden.

Prenatale screening: de NIPT en structureel echoscopisch onderzoek

Sinds 2007 wordt door de verloskundig zorgverlener aan elke zwangere vrouw in Nederland die dit wenst informatie aangeboden over het prenatale screeningsprogramma in het zogenoemde **counselingsgesprek**. Het doel van prenatale screening is om zwangeren, die dat wensen, tijdig te informeren over de eventuele aanwezigheid van één of meer aandoeningen bij het ongeboren kind, zodat zij een keuze kunnen maken uit verschillende opties.

Voor de screening op down-, edwards- en patau-syndroom wordt een **NIPT (Niet Invasieve Prenatale test)** vanaf 10 weken zwangerschap uitgevoerd. Bij de NIPT wordt bloed afgenomen bij de zwangere. Het bloed wordt onderzocht in het laboratorium en bij een verdenking op een afwijkende uitslag kan, indien gewenst, worden overgegaan op invasieve diagnostiek. Vanaf 1 april 2023 is de NIPT onderdeel van de reguliere prenatale screening en voor alle zwangeren kosteloos beschikbaar zonder dat zij mee hoeven te doen aan een wetenschappelijke studie.

Rond de 13^e week wordt het **eerste trimester-echoscopisch onderzoek** (13 wekenecho) aangeboden, om de foetus te onderzoeken op lichamelijke afwijkingen. Het **tweede trimester structureel echoscopisch onderzoek** (20 wekenecho) bestaat uit een echo tussen de 18 en 21 weken zwangerschap, waarbij de foetus ook wordt onderzocht op lichamelijke afwijkingen. Bij een verdenking op een afwijkende bevinding wordt indien gewenst vervolgdagnostiek door middel van geavanceerd ultrageluid onderzoek (GUO2) ingezet. Hierbij wordt het vermoeden op een afwijking wel of niet bevestigd.

Deelname counseling, NIPT, 13 en 20 wekenecho

Counseling wordt aan alle zwangeren aangeboden. Vrouwen beslissen zelf of ze willen deelnemen aan een counselingsgesprek. Ook na de counseling kunnen vrouwen kiezen om niet deel te nemen aan de screening. In 2024 is bij 94,9% (n=162.612) van de 171.349 zwangerschappen een counselingsgesprek vastgelegd in Peridos. De mediane leeftijd van de zwangere was 31 jaar. Deelname aan de NIPT is 73,5%. Een 13 wekenecho is bij 79,8% uitgevoerd, een 20 wekenecho is bij 86,9% van de zwangerschappen uitgevoerd. Er zijn vrouwen die geen 13 en/of 20 wekenecho krijgen, maar meteen in aanmerking komen voor diagnostiek (geavanceerd ultrageluid onderzoek type 1 = GUO-1), omdat zij op basis van hun anamnese een verhoogde kans hebben op een aangeboren afwijking bij hun kind.

Tabel 1: Kerncijfers, bereik en deelnamegraad voor 2020 t/m 2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal aantal zwangerschappen ¹	179.188	180.453	172.212	170.721	171.349
Aantal zwangerschappen met counselingsgesprek	166.347	170.446	160.957	159.877	162.612
Bereik counseling (%)	92,8	94,5	93,5	93,6	94,9
Aantal zwangerschappen met NIPT	91.658	99.516	99.549	115.828	126.023
Deelname NIPT (%)	51,2	55,1	57,8	67,8	73,5
Aantal zwangerschappen met 13 wekenecho	-	40.206 ²	129.977	133.172	136.438
Deelname 13 wekenecho (%)	-	69,32 ²	75,5	78,0	79,8
Aantal zwangerschappen met 20 wekenecho	154.751	154.691	147.441	147.799	148.899
Deelname 20 wekenecho (%)	86,4	85,7	85,6	86,6	86,9

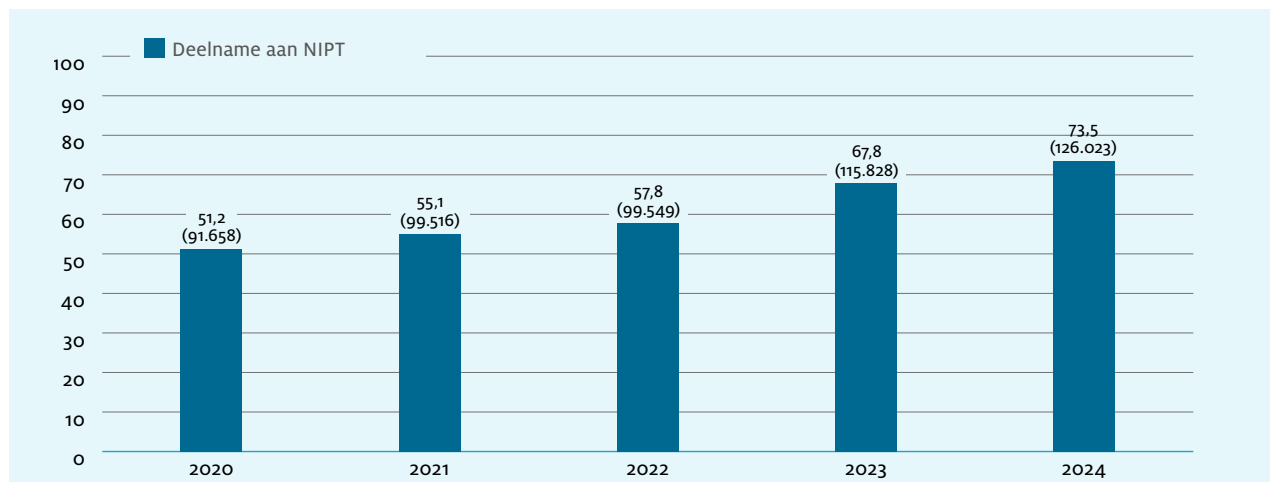
¹ Het aantal zwangerschappen is gebaseerd op de gegevens in Peridos. Deelname en bereik zijn gebaseerd op alle zwangerschappen met een à terme datum tussen 1 juli 2024 en 30 juni 2025.

² De 13 wekenecho is ingevoerd vanaf 1 september 2021. Het totale aantal zwangerschappen vanaf 1 september 2021 tot en met 31 december 2021 is 58.023. Dit is de noemer voor het percentage deelname aan de 13 wekenecho in 2021.

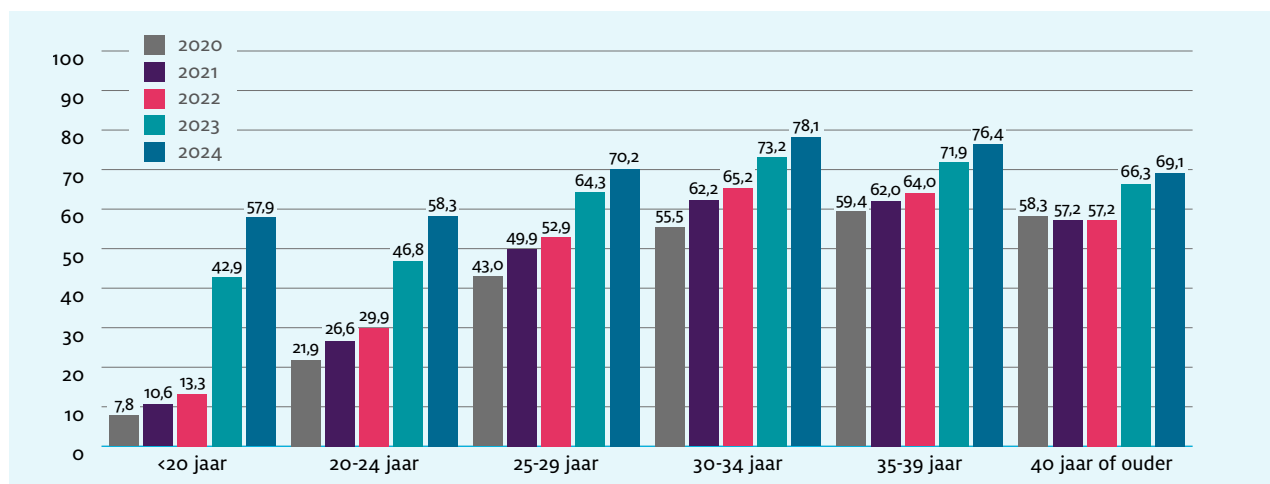
Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd

Deelname NIPT

Bij 73,5% van de zwangerschappen is een NIPT uitgevoerd (*figuur 1*). Met het toenemen van de leeftijd (tot en met 34 jaar) wordt vaker een NIPT uitgevoerd (*figuur 2*). Daarnaast is er een verdere toename te zien in deelname NIPT in alle leeftijdsgroepen en met name in de jongere leeftijdsgroepen, mogelijk vanwege het feit dat de NIPT in 2023 voor alle zwangeren kosteloos beschikbaar is gekomen.

Figuur 1 | Zwangerschappen met deelname aan de NIPT in 2020 t/m 2024, % en (n)

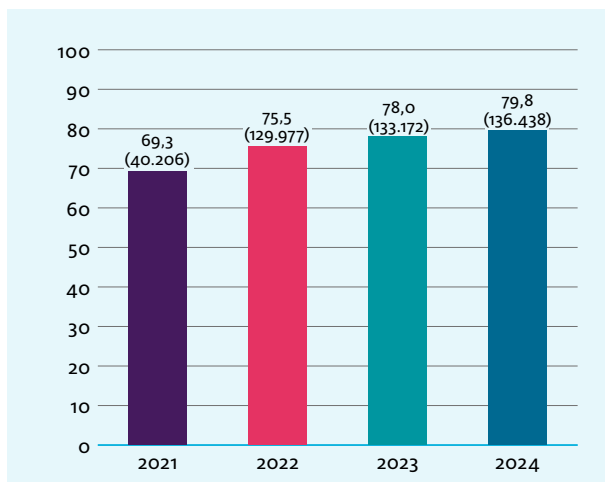

Figuur 2 | Zwangerschappen met deelname aan NIPT per leeftijdscategorie in 2020 t/m 2024, %

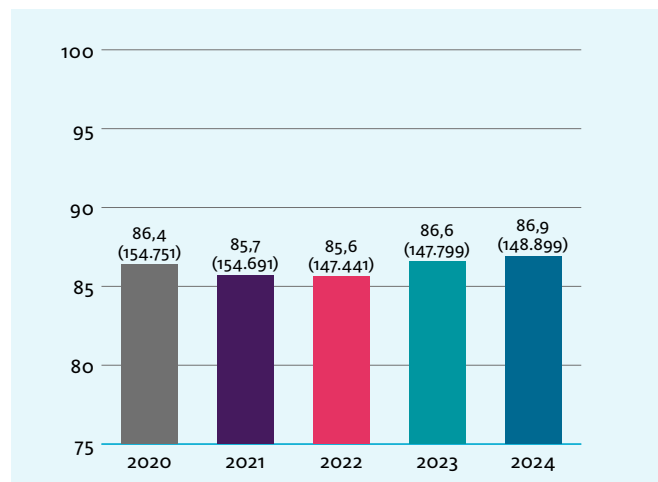
Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd

Deelname 13 en 20 wekencho

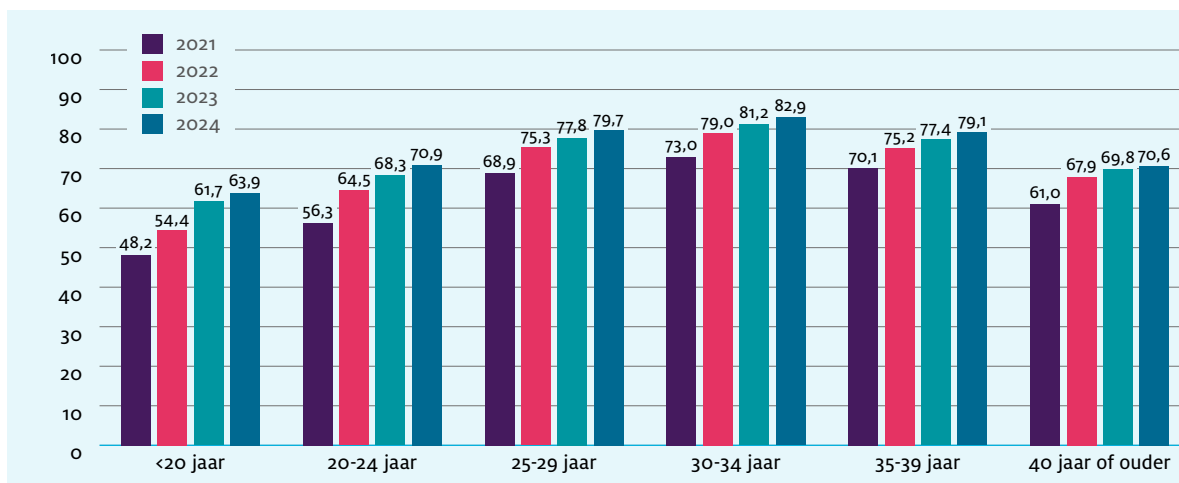
In 2024 is bij 79,8% van de zwangerschappen een 13 wekencho uitgevoerd (figuur 3). Bij 86,9% van de zwangerschappen is een 20 wekencho uitgevoerd. Figuur 3 en figuur 4 geven de trends in deelname aan de 13- en 20 wekencho's weer over de afgelopen jaren. Wanneer geen 13 en/of 20 wekencho is uitgevoerd, heeft de zwangere hier mogelijk van afgezien, of is er een medische indicatie gegeven voor het verrichten van een GUO in het eerste trimester, of heeft er een miskraam plaatsgevonden. Met het toenemen van de leeftijd vanaf 35 jaar, neemt de deelname aan een 13 wekencho en een 20 wekencho licht af, mogelijk doordat oudere zwangeren vaker een indicatie voor een GUO type 1 hebben en daarom minder vaak een 13 wekencho en 20 wekencho laten uitvoeren (figuur 5 en figuur 6).

Figuur 3 | Zwangerschappen met deelname aan 13 wekencho in 2021 t/m 2024, % en (n)

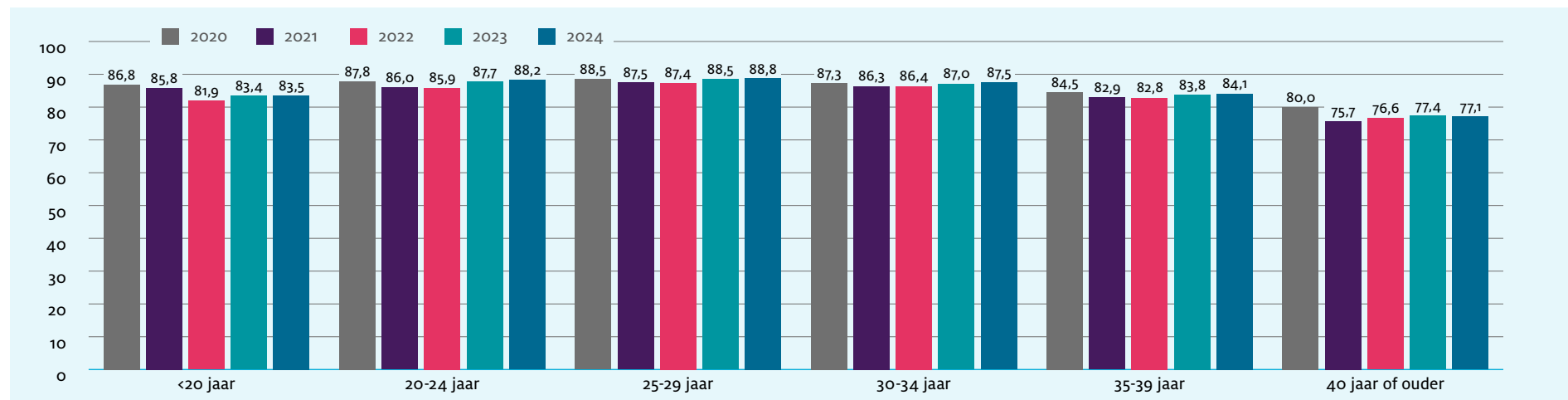

Figuur 4 | Zwangerschappen met deelname aan 20 wekencho in 2020 t/m 2024, % en (n)

Figuur 5 | Zwangerschappen met deelname aan 13 wekencho per leeftijdscategorie in 2021 t/m 2024, %

Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd

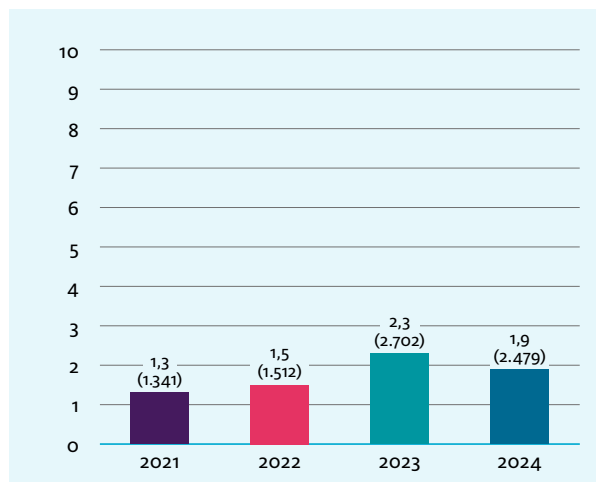
Figuur 6 | Zwangerschappen met deelname aan 20 wekenecho per leeftijdscategorie in 2020 t/m 2024, %

Deelname: trends over de tijd en naar leeftijd

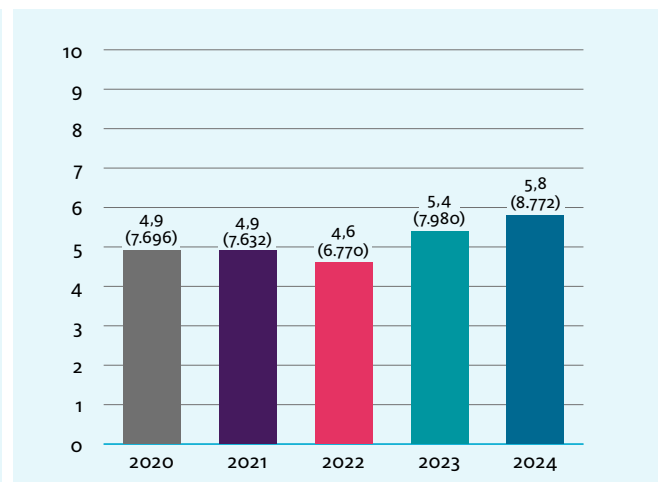
Indicatie herhaalttest NIPT en herhaalonderzoek 20 wekenecho

Soms geeft de NIPT geen uitslag, bijvoorbeeld omdat er te weinig DNA van de foetus (placenta) in het bloed sample van de zwangere aanwezig is. In dat geval is een herhaalttest nodig. Bij 1,9% (figuur 7) van de zwangerschappen is er een indicatie voor een herhaalttest NIPT omdat er geen uitslag was. Van deze zwangerschappen laat 92,5% de herhaalttest daadwerkelijk uitvoeren en is daarmee ongeveer gelijk met 2023 (93,6%) en iets afgenomen ten opzichte van 2022 (97,1%).

Bij een 20 wekenecho kan een herhaalonderzoek nodig zijn, bijvoorbeeld bij een ongunstige ligging van het kind waardoor observatie door de echoscopist niet goed mogelijk is. Het percentage zwangerschappen met een herhaalonderzoek voor 20 wekenecho is 5,8% (figuur 8). Herhaalonderzoeken die op dezelfde dag zijn uitgevoerd als de primaire test, worden niet geregistreerd en zijn daarom niet in deze berekening meegenomen.

Figuur 7 | Indicatie herhaalttest NIPT: zwangerschappen met een indicatie herhaalttest in 2021 t/m 2024, %

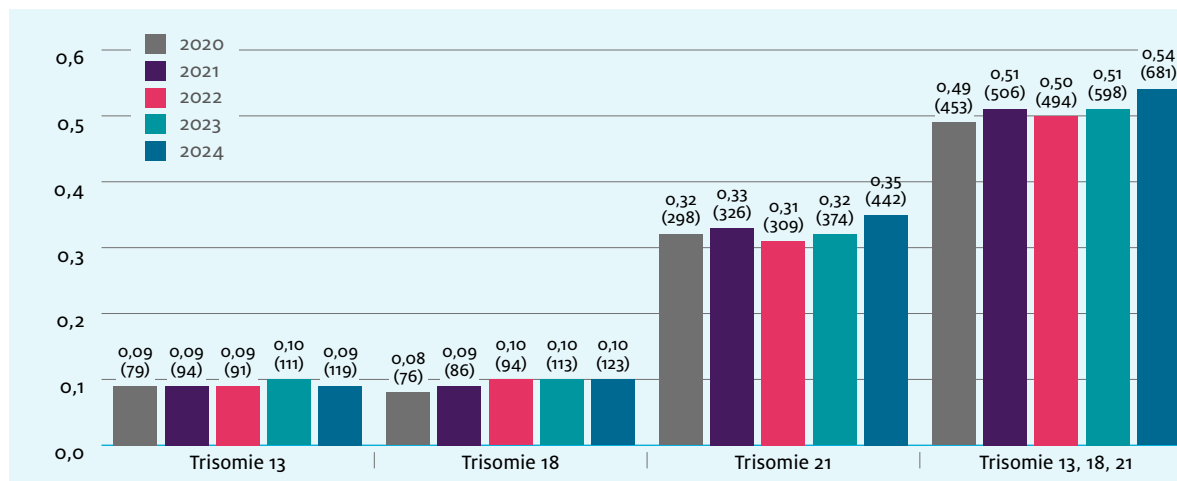

Figuur 8 | Herhaalonderzoek 20 wekenecho: zwangerschappen met een herhaalonderzoek in 2020 t/m 2024, %

Uitkomsten

Uitkomsten NIPT

In [figuur 9](#) staan de afwijkende uitslagen van de NIPT. Het percentage zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor down-, edwards- of patau-syndroom is 0,54%. Het percentage zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor downsyndroom (T21) is 0,35%. Het percentage zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor patausyndroom (T13) is 0,09% en voor het edwardssyndroom (T18) 0,10%. Het percentage nevenbevindingen is 0,53%.

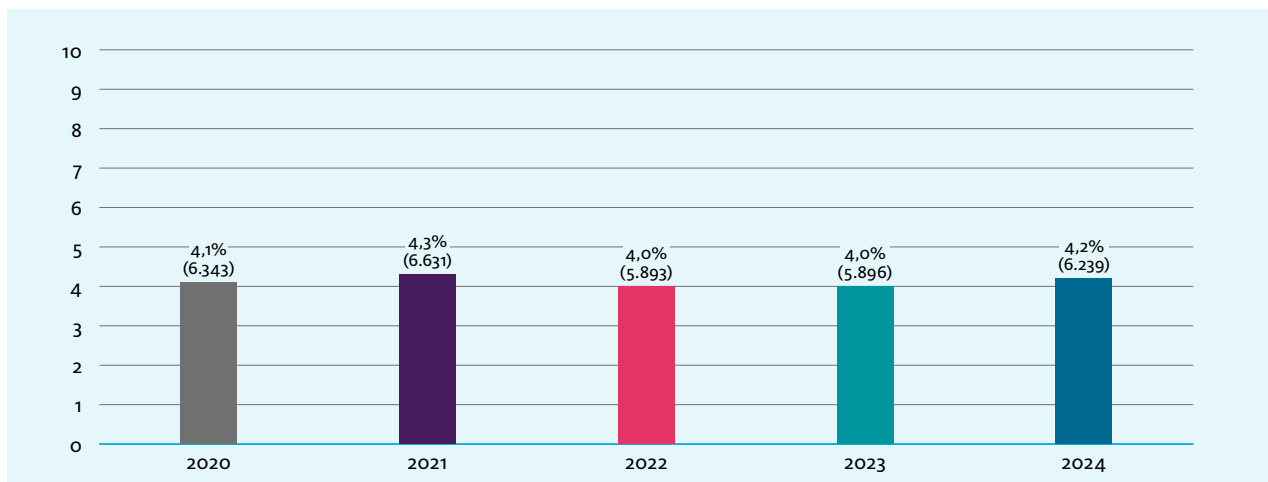
Figuur 9 | Uitkomsten NIPT: zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor 2020 t/m 2024, % en (n)

Uitkomsten

Uitkomsten 13 en 20 wekenecho

In 2024 is in 1,2% (n=1.659) van de zwangerschappen sprake van een afwijkende 13 wekenecho (1,3% in 2023). *Figuur 10* laat de afwijkende uitslagen na een 20 wekenecho zien. In 4,2% van zwangerschappen is sprake van een afwijkende 20 wekenecho.

Figuur 10 | Uitkomsten 20 wekenecho: zwangerschappen met een afwijkende uitslag voor 2020 t/m 2024, % en (n)

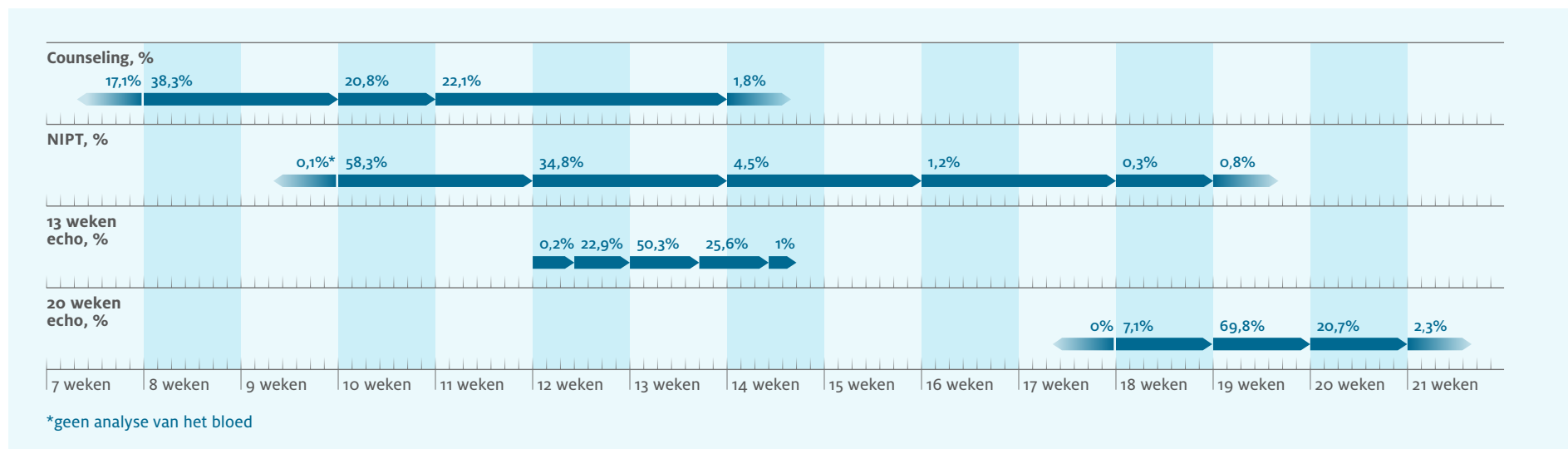
Tijdstip counseling en screening

Counseling

De prenatale screening is bedoeld om zwangeren tijdig opties te bieden. Het op tijd aanbieden van de counseling en de screeningstest zijn daarin essentieel. In het counselingsgesprek worden alle opties voor screening besproken. In 2024 heeft bij 98,2% van de zwangerschappen het counselingsgesprek voor de 14de week plaatsgevonden (*figuur 11*). Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

NIPT, 13 wekenecho en 20 wekenecho

De NIPT is in 99,2% van de zwangerschappen voor de 19de week uitgevoerd (*figuur 11*). In 98,8% van de zwangerschappen wordt een 13 wekenecho tussen de 12+3 weken en voor de 14+4 weken uitgevoerd. De 20 wekenecho is in 97,7% van de zwangerschappen voor de 21ste week uitgevoerd.

Figuur 11 | Tijdstip counseling, NIPT, 13 wekenecho en 20 wekenecho 2024

Over deze monitor

De monitor beschrijft de screening en de uitkomsten van de NIPT en de 13 en 20 wekenecho van het jaar 2024. In opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voert het RIVM de landelijke regie over de prenatale screening.

Deze monitor betreft een verkorte versie van de professionalsmonitor, die ook via het RIVM openbaar is gemaakt. Gegevens over vervolgdagnostiek en geboorte zijn niet beschikbaar in Peridos; derhalve kunnen er geen indicatoren berekend worden waar deze gegevens voor nodig zijn (zoals testkarakteristieken). In de monitor worden trends in indicatoren over de afgelopen vijf jaren (2020 t/m 2024) gepresenteerd. Sommige indicatoren zijn pas later (betrouwbaar) beschikbaar gekomen en trends worden in dat geval over minder jaren weergegeven.

Alle indicatoren zijn berekend op basis van de gegevens over 2024 die per 1 september 2025 in Peridos waren geregistreerd. Peridos is een

landelijke database waarin sinds 2010 gegevens worden vastgelegd ten aanzien van de prenatale screening in Nederland. Alle indicatoren zijn op zwangerschapsniveau berekend. De indicatoren deelname en bereik zijn gebaseerd op alle zwangerschappen met een à terme datum tussen 1 juli 2024 en 30 juni 2025. Voor de berekening van alle overige indicatoren zijn data binnen zorgonderdelen in het jaar 2024 (aantal zwangerschappen in het verslagjaar) gebruikt. De precieze berekening van de indicatoren en details op regionaal niveau staan vermeld in de professionalsmonitor. De indicator *indicatie hertest NIPT* is nieuw in deze monitor en is in de plaats gekomen voor het aantal herhaaltesten NIPT dat is uitgevoerd.

Door inzet van alle betrokkenen is in de loop van de jaren de registratie in Peridos verbeterd, zowel in kwantitatief opzicht als in kwalitatief opzicht. Hierdoor is echter niet (altijd) duidelijk of bepaalde resultaten van de monitor verklaard kunnen worden door eigenschappen van de registratie en/of daadwerkelijke veranderingen in het screeningsprogramma weergegeven.